

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

55. ÉVFOLYAM

1989. OKTÓBER

5. SZÁM

„Egy lángot adok, úpold, add tovább!”

VENI SANCTE A FASORI GIMNÁZIUMBAN

(Az alábbi cikkek főképpen az Evangélikus Életben megjelent tudósítást tartalmazzák, Tóth-Szöllős Mihály szerkesztő összeállításában, továbbá Fabiny Tibor kőbányai lelkész írását, valamint dr. Irányi Béla svájci orvos beszámolóját, aki a genfi székhelyű Fasor Egyesület titkára.)

Szeptember elsején, pénteken a déli órákban körülnéztem a gimnáziumban. A bejárat előtt az úttesten teherautóroló rakodó munkások iskolabútorokat sorakoztatnak, hogy azután elhelyezzék az osztálytermekben. Pesti gyülekezetek önkéntes munkásai segítenek a helyre rakásban. A díszteremben takarítók az utolsó simításokat végzik. A második emeleten még néhány radiátort mázolnak a festők. Nyüzsgés, cipekedés, eligazítás, lázas munka az egész épületben. Közben a tanárok egy része már a kollégiumba gyülekező diáksereggel foglalkozik. Istenem! Hogyan lesz itt holnap tanévnyitás, rend, tv-közvetítés. Hogyan alakul ki ebből a káoszából a rend, az iskola hírneve által megkövetelhető fegyelmezett rend? Még éjszaka is dolgoztak. De rend lett! Megtörtént a sokszor megálmodott, várva-várt nagy esemény! Harminchét évi „vakáció” után megnyílt újra a Budapesti Evangélikus Gimnázium.

Hármas eseménysorozatot komponáltak a megnyitó rendezői. Pénteken délután a

Lapunk e száma „fasori szám”, mert túlnyomó részben az újrainduló Fasor megnyitási ünnepségeiről számol be. A Budapesti Evangélikus Gimnázium volt diákjai olvasóink jelentős hányadát képezik, akik bizonyára könnybe lábadt szemekkel és úgy élik át — e sorokon keresztül — szeptember első három napjának eseményeit, mintha maguk is szem- és fültanúk lettek volna.

Deák téri templomban kezdődött. A gimnázium tanári kara letette az előírt esküt. Ezzel hivatalosan is megszerveződött az a testület, mely arra hivatott, hogy az evangélikus nevelés szolgálatában tegye, amit Isten és egyházunk rábízott. Szombaton délelőtt a fásori templomban tanévnyitó istentisztelet, majd a gimnázium dísztermében ünnepélyes tanévnyitás volt, melyen Glatz Ferenc művelődési miniszter is jelen volt és innen intézte tanévnyitó beszédét az ország pedagógusaihoz és diákjaihoz. A harmadik esemény vasárnap este a Zeneakadémián rendezett hangverseny volt, melyen a fásori öregdiákok adtak izelítőt művészetükből.

Tanárok eskütétele a Deák téri templomban

Péntek délután nem remélt hatalmas gyülekezet töltötte meg a templomot.

Nemcsak a fővárosi gyülekezetekből, hanem vidékről is sokan jöttek erre a soha nem látott alkalomra. Az oltár előtti székeken a megválasztott tanárok ültek meghatódottan.

Dr. Harmati Béla püspök a gimnáziumi vallástanárokkal együtt végezte a szertartást. Igehirdetésének alapigéje Jn 12:20-26 volt.

Néhány görög is volt azok között, akik felmentek az ünnepre, hogy imádják az Istent. Ezek odamentek Fülöphöz, aki a galileai Betsaidából való volt, és ezzel a kéréssel fordultak hozzá: „Uram, Jézust szeretnénk látni.” Fülöp elment, és szólt Andrásnak, András és Fülöp elment, és szólt Jézusnak. Jézus így válaszolt nekik: „Eljött az óra, amikor megdicsőül az Emberfia. Bizony, bizony, mondom nektek: ha a búzaszem nem esik a földre, és nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz. Aki szereti az életét, elveszti; aki pedig gyűlöli az életét e világon, örök életre őrizi meg azt. Ha valaki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is; és ha valaki nekem szolgál, azt megbecsüli az Atya.

Igehirdetésében a következőket mondta:

1.*Felmentek az ünnepre.*”

Ünnep a mai nap. Újraindul 37 év után gimnáziumunk. Évtizedek óta éreztük a hiányát, álmodoztunk arról, hátha egyszer mégis, és most itt van, megfoghatóan. Amikor elindítottuk a gyűjtést, sok gyülekezetben talákoztunk kételkedéssel, hitetlenkedéssel itthon is, hát még külföldön.

Itt nemcsak egy iskola indul újra nagy elvárásokkal, a tradíció gazdag örökségét fölmutatva, messzi távlatokra kitekintő lehetőségekkel. Itt most az egész egyház indul újra! Itt nemcsak az iskola megújításáról, hanem egész egyházunk reformjáról, megújulásáról van szó! Ez a jele annak, hogy egyházunk meg akar újulni és van ereje hozzá.

Ez az iskolaindulás aláhúzza a vallásos

és erkölcsi, az evangéliumra épülő nevelés fontosságát. A vulgármaterialista koponyaszugorítás évtizedei után megnyílt a szabadság kapuja az evangélikus oktatás és nevelés előtt szervezett iskolai formában is.

Teljen meg hát szívünk hálaadással és bizonyossággal. Bizony, nemcsak kenyérrel él az ember! Szociológus és társadalomtudósok feladata kutatni, mit jelent, honnan jön és meddig tart az a transzcendens utáni éhség, az a spiritualitás utáni vágy, amelyik magásra csapott a mi időnkben és különösen is a fiatal nemzedékekben. Jöttek és jönnek, négyszeres túljelentkezés volt a helyekért, akadtak családok, ahol a gyerek harcolta ki a szülőktől, hogy megkeresztelkedjen és konfirmáljon és jöhessen az iskolánkba. Bizony nemcsak kenyérrel él az ember! Örüljünk együtt azért iskolánknak és köszönjük azoknak, akik messziről is eljöttek a mai napra, hogy velünk legyenek.

2. „Uram, Jézust szeretnénk látni!”

Az evangéliumi elbeszélés szerint az idegen görögök nemcsak az ünnepig, a külsőségeig jutottak el, hanem az ünnep forgatógatójában, a külsőségek között megtalálták az ünnep Urát is. Milyen megható, hogy Fülöp és András, a nevük alapján inkább görögül tudó tanítványok fogadják és tovább adják egymásnak, majd Jézusnak az idegenek kérését és megszervezik a találkozást.

Ebben az összefüggésben szeretnék most elsősorban Gimnáziumunk tanáraihoz szólni. Kedves Tanárok, nem tudok meghatódottság nélkül beszélni arról, hogy többen is vannak a tanári karban, akik még engem is tanítottak, most pedig itt állunk együtt a szolgálatban. Ez az istentisztelet, a beiktatás, az eskütétel most alkalom a csöndes megállásra, a befelé fordulásra, az elcsöndesedésre. Az utolsó hetek kapkodásában, nehézségei közepette most álljunk meg együtt ezen az ünnepi istentiszteleten Jézus előtt. Biztosan nem volt az utolsó években ilyen évnyitó istentisztelete egyik tanárunknak sem!

Azért jöttünk el ma ide a templomba, mert hisszük és valljuk, az egyházban nemcsak az épületek, a templom, az iskola, a tömegek, a külsőségek, a tradíció, a történelem a fontos, hanem mindezek segítségével magához az egyház Urához, Jézushoz kell eljutnunk. „Uram, Jézust szeretnénk látni!” Az egyházban Jézustól kell indulnunk, rajta, beszédén és cselekedetein kell tájékozódnunk, aki szolgálatára hívott. Az elhívás, a vocatio, ahogyan az oltár előtti lekióban hallottuk, sokféle lehet, Isten adott némelyeket tanítókul.

Úgy tekintünk az egyházban a tanári karra, hogy nem csupán a tanárok akarata, elhatározása, hogy nálunk, egyházi iskolában tanítanak, hanem ez a vocatio, elhívás az Istentől van, oktatásra és nevelésre szól. Mert ebben az iskolában régi hagyományainknak megfelelően nemcsak oktatni akarunk, nemcsak a fejet, hanem a szívet, a magatartást, az emberi hozzáállást, erkölcsöt is befolyásolni akarjuk. Isten szeretete, a haza, népünk szolgálata, embertársaink, a közösség, a család előbbrevitele a cél.

3. „A búzaszem, ha meghal, sokszoros termést hoz.”

— mondja ehhez Jézus az evangéliumi tanítást. Milyen furcsa és sokszor emberi logikánknak ellene mondó tétel! Az van benne, hogy *áldozat nélkül nincs élet*, mert élet csak ott van, ahol megtalálható valami abból, amely Jézust a keresztfára vitte. Nemcsak azt a ténymegállapítást jelenti ez, hogy az iskola, a nevelés mindig áldozattal jár, sohasem nyereséges, hanem ráfizetéses vállalkozás. A tanári hivatás abban hasonlít az apostoli vagy a szülői hivatáshoz, hogy ott van termés, ahol a példa szerint a búzaszem meg tud halni, azaz tud adni önmagából, idejéből, erejéből, tudásából, emberségéből, hitéből, szeretetéből.

A jézusi etika szembeszáll azzal a tévhitel és téves gyakorlattal, amelyek az élet értelmét az individuáció, az önmegevalósítás révén gondolja elérni. Igen, szükséges az individuáció, de ez nem lehet gátlástalan önérvényesítés, amint nem lehet végtelen, határtalan szabadságunk sem, hanem mindig és mindenben a közösség, a család, a nagyobb emberi közösségek hasznának és előbbrevitelének a szempontja érvényesüljön.

Testvéreim! Újraindul 37 év után gimnáziumunk. Itt azonban nemcsak egy iskola megújításáról, hanem az egész egyház és társadalom megújulásáról van szó. Benne kellene ebben lenni egyéni emberi megújulásnak is. Uram, újítsd meg az egész világot és kezd el rajtam!

Az igehirdetés után az oltár elé sorakozott a tanári kar és kézáddal, valamint az eskü ünnepélyes szavainak elmondásával jegyezték el magukat arra a tanári szolgálatra, melyet egyházunkban, az újra megnyíló középiskolában önként felvállaltak. Két szó csengett ki az esküből: lelkiismeretesen és hűségesen teljesítem tisztségemmel járó feladataimat. *Erősítse meg Istenünk, amit nevében, esküvel fogadott 31 tanár, munkájukat tegye maradandóvá* (Zsolt 90:17).

Frenkl Róbert felügyelő, a Gimnáziumi Intézőbizottság elnöke köszöntötte a taná-

rokat meleg hangon. Már ezen a péntek esti istentiszteleten, a zsúfolt templomban és az istentisztelet utáni beszélgetéseken látszott, hogy egyházunk népe az új iskolát és annak tanárait nagy érdeklődéssel, szíve melegével és imádságával fogadta be.

Tanévnyitó istentisztelet és ünnepély

Szombaton reggelre elcsitult a munkája az iskola épületében, rendezett sorokban vonultak a diákok a fasori templomba, — mely szintén szűknek bizonyult — hogy talán életükben először tanévnyitó istentiszteleten vegyenek részt és Isten Szentlelkét kérjék munkájuk, tanulásuk megáldására. Ismét Harmati Béla püspököt hallottuk, aki igehirdetését a gimnázium jelmondata, vezérigéje alapján tartotta: *„A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme”* (Péld 9:10)

Az az ige szólal meg mai tanévnyitó istentiszteletünkön, amelyik az iskola fennállása óta intézetünk vezérigéje: *„A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme.”*

Mi is a bölcsesség? Nem egyszerűen tudás, bár az is benne van. Egyes tudományok szakági ismeretei, sőt az összefoglaló filozófiai tételek elsajátítása még nem bölcsesség. Az is zavaró lehet, hogy nem a bölcsességről annak teljességében, hanem a bölcsesség kezdetéről van szó. Itt az ószövetségi latin és görög fordítás olyan szavakat használ, amelyek ismeretesek a tananyagból. „Principium” és „ἀρχή”, azaz őskézdet, elindulás, végső kérdések.

Olyan iskolát nyitunk újra, amelyik vissza kíván nyúlni a régi hagyományokhoz, a kezdethez, a végső kérdésekhez. Azaz nemcsak egy-egy tantárgy részismereteit, hanem a világ, az élet, a társadalom összefüggéseit kívánja megismertetni.

Itt van helye hangsúlyoznom az iskolai vallásoktatás, az erkölcsi oktatás jelentőségét. A múlt, a jelen és a jövő végső kérdéseit, honnan jöttünk, mi volt a kezdet, mi dolgunk ma a világban és mit hoz a jövő, ezeket a kérdéseket nem önmagunkban, hanem jézusi-evangéliumi alapról, bibliai alapról kívánjuk fölvetni és megválaszolni. Ebben az elnevezésben, Evangélikus Gimnázium, mind a két rész hangsúlyos. A Gimnázium elnevezéshez kapcsolódik a tudományos igény, a tárgyból a legjobbat és legtöbbet elérni igyekvés. Az „Evangélikus” megjelölés a hitbeli, bibliai, egyházi alapokat jelenti. Itt kapcsolódik a második szó az elsőhöz: bölcsesség és istenfélelem.

Az rejtőzik a bibliai gondolatok mélyén, amit Jézus azzal fejezett ki Mária-nak és Mártának, hogy *„egy a szükséges*

dolog”, vagy az új fordítás szerint: „*kevésre van szükség, valójában csak egyre*”, félni és szeretni az Istent, kapcsolatot tartani vele, hallgatni szavára és követni akaratát. Ez a bölcsesség!

Korábbi évtizedekben sokat hallottunk arról, hogy iskoláinkban elkerülni igyekeztek az ún. „kettős nevelést”. Eszerint a nevelési elv szerint ateista-tudományos, istentelen-tudományos oktatásra törekedtek. Ezt megzavarta volna mindenféle valóság ismeret.

Hadd mondjuk ki világosan az iskola újraindulásakor: Evangélikus Gimnáziumunk a hitet és a tudást, a keresztyénséget és a természettudományos világképet összegegyeztethetőnek tartja. Nem akarunk azonban tudni semmiféle természettudományos világnézetéről. Világnézet és világkép — két külön dolog. Világképet a különböző ismeretekből, a tudománytól kapunk. Az oktatás feladata ezt kiteljesíteni és fejleszteni. A világnézet azonban az a belső meggyőződés, amelyik hitszerű meggyőződést jelent. A keresztyén hit alapján, a keresztyén világnézet alapján ezért nemcsak kettős, hanem tizenkettős sőt huszonkettős nevelést is akarunk. Azaz hadd ismerjék meg tanulóink mindazt, ami megismerhető a tudományok közül és hozzá a keresztyénség alapvető igazságait is. Senkire sem akarjuk ráerőltetni a keresztyén hitet, de bizonyosságot teszünk róla. Ez az istentisztelet is bizonyágtévés arról, hogy a bölcsesség kezdete az Úrnak félelme. A jézusi szeretet és megbocsátás tartalma annak a bölcsességnek, amire ma is olyan nagy szüksége van a világnak és mindnyájunknak.

Új tanévet kezdünk, megújult régi iskolánk. Ragyogjon föl előttünk a régi bibliai üzenet: A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme. Ámen.

A templomból az iskolába sietett a gyülekezet nagy része. Pontosan kellett elfoglalni helyünket, mert a Magyar Televízió egyenes adásban közvetítette az évnnyitó ünnepélyt. Nagy kitüntetés érte újrainduló iskolánkat, amikor *Glatz Ferenc* művelődési miniszter vállalta, hogy az ország iskoláinak szóló tanévnnyitó beszédét innen fogja televízióközvetítés keretében elmondani. A díszterem dobogóján egyházunk vezetői, az iskola intézőbizottságának tagjai, az Öregdiákok Baráti Körének képviselői veszik körül a minisztert.

A Szózat éneklése nyitja meg az ünnepélyt, majd *dr. Nagy Gyula* püspök kéri fel a minisztert ünnepi beszédének elmondására.

Glatz Ferenc művelődési miniszter üdvözölte az újra megnyíló gimnáziumot, tanárokat és növendékeket és az ország

valamennyi pedagógusát és diákját. „Ha nem sikerül a munkaerő értékének hanyatlását megállítani, és ha nem sikerül a társadalom műveltségi szintjét felemelni a fejlett európai országokéhoz, Magyarországnak semmi esélye nincs az európai betagozódásra, hogy behozza azt a lemaradását, amelyet az 1918 utáni gazdasági és nemzeti katasztrófa, majd a második világháború, végül pedig az 1949 utáni elzárkózás idézett elő nemzetünk történelmében. Ez a két alapelv a kiindulópontja annak a programnak, amelynek megvalósítása a művelődési kormányzatot ez év májusától vezeti.” — kezdte nagyjelentőségű beszédét a miniszter.

A művelődési tárca új programja, hogy felülvizsgálja az egész oktatási rendszert és ez elveknek megfelelően átalakítsa azt. A kultúrának kiemelt helyet kell biztosítani politikai gondolkodásunkban. A kultúr-politika tengelyébe az oktatást kell állítani, mert a modern társadalmak legnagyobb közösségalkító ereje az oktatás, a szervezett képzés és műveltségadás fóruma. „Közgazdaszaink szép álmokat szöhetnek a magyar és a világ gazdaság összefonódásáról, közös vállalatokról, pénzügyeseink a beáramló és a pénzt forgató tőkéről, de tudomásul kell venni, hogy mindehhez európai szinten gondolkodni és dolgozni tudó és nem utolsó sorban valamilyen európai nyelven megszólalni képes mérnökökre, munkásokra és kereskedőkre van szükség,” — folytatta beszédét a miniszter.

Szólta a nyelvi képzés reformjáról, arról a nagyszabású programról, melyet a minisztérium illetékesei most dolgoznak ki a nyugati nyelvek oktatásának fellendítéséről. A nyelvszakos tanárok képzési létszámát az egyetemeken két és félszeresére, a főiskolákon hatszorosára emelik. Az elmúlt negyven esztendőben az iskolában azt az eszközt látták, mely a társadalom ideológiai-politikai átnevelését, az egységes politikai gondolkodást biztosítja. A művelődési tárca szerint az iskola a helyi közösség, a település oktatási-nevelési, első számú művelődési intézménye. A közösség és a társadalom érdeke, hogy padjait okos, színvonalas munkaerő hagyja el és ezekből választódjanak ki a vezetők is.

Foglalkozott a továbbiakban a miniszter az iskolák eszközellátásának szegénységével, majd a jó iskola legfőbb tényezőjével, a pedagógusokkal. *Megreformálják a pedagógusképzést, segítik az önképzést és tervet dolgoznak ki a pedagógusok bérének az értelmiségi fizetésekhez képest tapasztalható 70—100%-os elmaradottságának behozására.*

Az egyházi iskolákkal és a gimnázium

újraindulásával kapcsolatos szavai számunkra a legfontosabbak voltak. A tanulóifjúság és szülők, valamint a tanárkollegák köszöntése után így folytatta: „Nem véletlen, hogy e köszöntő szavakat az újrainduló Evangélikus Gimnáziumból, az 1952. évi megszűnése előtt oly márkás farsori gimnáziumból mondom. Amikor a kormány elnöke melegen egyetértett javaslatommal, kormányra kerülésünk első napjaiban, benne volt e szándékban a politikai szándék is. Mi az 1990-es évek Magyarországon sokszínű, egyének, csoportok gazdasági és szellemi törekvéseinek szabad teret biztosító társadalmat képzelünk el, olyat, amely tisztában van azzal, hogy egyéni szabadságának feltétele a másik véleményének szabadsága, s mind egyikünk szabadságának az alapja az intézményesített türelem, a tolerancia. És ebben a társadalmi képben az egyházak igen erős színekkel lehetnek jelen. *Mi az egyházakban, — sem múltjukban, sem jelenükben — nem az ún. szocializmus-ateizmusellenes ideológia hordozóit látjuk, hanem azt a közösségmegtartó intézményegyetest, amelyek népeiket évszázadok óta először tanították írásra, olvasásra, és a közösség-szervező értelmiség nevelésének keretei voltak, a közösségi együttélés alpnormáinak kialakítói és biztosítói. Felemelkedett volna-e Európa az elmúlt évezredben az egyházak nélkül?* Megmaradtak volna-e Közép-Európa népei közösségi sajátosságaikban, ha nincs pl. Magyarországon az első magyar anyanyelvű kultúra bölcsője, a keresztyén egyház, majd az évszázadokon át nemzetmegtartó erejükkel a protestáns egyházak? De hogy maradt volna fenn a románság, a szerbek, az ortodoxia, a szlovákság a katolikus és evangélikus, a svábság, a horvátok a katolikus, a városlakó németek az evangélikus és református, a zsidók az izraelita egyház nélkül? S vajjon a 20. század végén nem szorul-e rá a társadalom azokra a hagyományörző, közösségmegtartó intézményekre, melyek közül az egyház oly marandónak bizonyult? Minden egyház feletti ellenőrző funkciót feladni, az egyháznak, mint a magyar állampolgárok egy része kulturális, szociális és lelki életszükségleteit biztosító intézménynek a jogos támogatást megadni. Ez az új kormány egyházpolitikájának kiindulópontja. És e meggyőződéstől is hajtva, örömmel vettem a miniszterelnök támogatását: az egyház-politika kerüljön, — mint a művelt Európában mindenütt, — a helyére, a szakigazgatáshoz, a művelődési tárcához.

A második indítóok, ami a tanévnnyitón ide hozta a minisztert, az, hogy a legjobb magyar iskolahagyományok mai folytatá-

sát láttam itt már tavasszal, miniszterségem előtt Gyapay Gábor barátom irányításával. Az iskola felvételi je mentes a formaságoktól, a tanári kar maga felvételizteti a gyermekeket, elbeszélget velük. Elsősorban képességeiket vizsgálja, nem pedig a bizonyítvány alapján dönt. A tanári közösség választja az igazgatót, de a döntés fölött ott áll az iskolafenntartó, ez esetben az egyházi közösség vótuma is és a szülők képvisellete is. Szigorúak a követelmények még a tanárokkal szemben is. A felekezeti vonatkozásban a teljes tole-

rancia. Vajjon nem olyan iskolaszervezési jegyek-e ezek, amelyekből világi iskoláink is meríthetnek? S amikor visszagondolok az iskola volt neves diákjainak levelezésére, csak reménykedem, mint miniszter, hogy a diák és tanár közösségi régi formák is újraélednek e falak között. Az Ifjúsági Segélyegylet, amely maga döntött a szociális jogosultságról, a tanárok és diákok közös Dal- és Zeneegylete, az önképzőkörök és nem utolsósorban a diáksportkör. Színes otthont, kibontakozási lehetőséget nyújt a munkánk értelmének egy nálunknál jobb generáció felnöveléséhez. És kívánhat-e többet egy tanár, vagy egy miniszter 1989–90. tanév megnyitóján?"

Dr. Nagy Gyula püspök köszönte meg a miniszter nagyhatású szavait, majd megtartotta ünnepi beszédét a gimnázium megnyitása alkalmából.

Régóta várt, szívet szorító ünnepi esemény tanúi vagyunk ebben az órában: harminchétféle évi kényszerű, fájdalmas elnémulás után ma újra megnyitja kapuit a nagymúltú, messze földön híres Fasori Evangélikus Gimnázium.

Egyik látható jele ez annak a nagy történelmi átalakulásnak, amely ma országunk egész életében végbemegy. Tudjuk, hogy ez a történelmi változás rendkívül összetett politikai, társadalmi és gazdasági folyamat. Nélkülözhetetlen alapja azonban — ez a hívő, vallásos emberek és velük együtt népünk jelentős részének mély meggyőződése — a belső, lelki-erkölcsi megújulás.

Igazságos, emberséges, demokratikus társadalmat csak „új emberek” tudnak fölépíteni! Olyan emberek, akiket nem az önző egyéni érdek, a hatalomvágy, hanem az egymásért és a közösségért érzett felelősség, a szeretet és a becsület irányít. Ilyen „új emberek” nélkül nincs, nem is jöhet létre jobb és igazságosabb gazdasági, politikai és társadalmi rend országunkban.

Ennek az „új embernek” és vele együtt a társadalmi megújulásnak két fontos műhelye van: a család és az iskola. Ha új országot, jobb és igazabb társadalmat, boldogabb jövőt akarunk, minden erőnkkel védelmeznünk és segítenünk kell a családok életét, az iskolák és a nevelők szolgálatát.

Tiszteletben tartva a más meggyőződést, az egyház és iskolai ezt az „új embert” a hit, a tudás és az erkölcs hármas egységében keresik: az Isten-hitben, a felebaráti szeretetben és az igazság iránti felteletben.

A magyar evangélikus egyház, Berzsenyi, Petőfi és Kossuth egyháza, a reformáció kora óta, négy évszázadon keresztül részt vett igehirdetésével, tanításával, isko-

lával és nevelőivel népünk lelkének, erkölcsi magatartásának formálásában. Az Isten-hit, a hazaszeretet, a széles körű tudás és az igaz emberség erkölcsi értékei voltak iskoláink — közöttük a múlt században alapított Fasori Evangélikus Gimnáziumnak — igazi alapjai. Ezért tudtak annyi kiváló tanárt és tanítványt, országos hírű nevelőket, tudósokat, köztük Nobel-díjasokat is, „igaz embereket” adni országunknak, magyar hazánkunknak.

Amikor ezért — sok hiábavaló próbálkozás, majd két évvel ezelőtt az állam és az egyházunk közötti tárgyalások után végre felcsillant a nagymúltú Fasori Gimnázium, volt Budapest-Deák téri, aszódi, békéscsabai, bonyhádi, nyíregyházi, orosházi és soproni gimnáziumaink között a legnevesebb és legismertebb iskolánk visszaállításának a reménye, egyházunk népe és a régi „alma mater” itthoni és külföldi volt diákjai valami hihetetlen lelkesedéssel vettek részt a visszaállítás munkájában. Egyházunk felhívására a mai nehéz gazdasági helyzetben a hívők százezrei, gyülekezeteink eddig több mint 7 millió forintot adtak az iskola helyreállítására és megindítására. Megindult a hazai és külföldi „öregdiákok” lendületes mozgalma és adakozása a „Fasor” visszaállítása érdekében és megmozdultak segítő szeretettel a külföld evangélikus testvéregyházai is. Így történt meg ez az *igazi csoda*, amit kevesen mertek igazán hinni: egyházunk két évvel ezelőtt hozott döntése, az egyház és a művelődési minisztérium között tavaly létrejött megegyezés és az iskolaépület ez év júniusában történt teljes átadása után, hihetetlenül rövid idő alatt, a modern, korszerű, megújult iskolában 300-nál több diákjával és harminc tanárával a Fasori Evangélikus Gimnázium, most már az egész ország evangélikus gimnáziuma, újra megnyithatta kapuit!

Tisztelettel emlékezünk ma a Fasori Gimnázium nagy múltjára, a mély tudást és igaz emberséget ötvöző nemes hagyományaira, neves tanáira és tanítványaira! És a „három fundamentumon”: a hit, a tudomány és az igaz erkölcsiség alapjain kívánjuk tovább építeni gimnáziumunk szolgálatát.

Isten áldása legyen minden magyar iskola, minden nevelő újra meginduló munkáján, közöttük az újra megnyílt budapesti Evangélikus Gimnázium szolgálatán, fiaink, leányaink, egyházunk és egész népünk javára, tudásban és igaz erkölcsi értékekben való belső megújulására!

Scholz László ny. lelkész 60 éve érettségizett a gimnázium növendékeként. Az ünnepi alkalomra írt versét — melyet legutóbbi számunkban közöltünk, — maga

ERŐS VÁR

AMÉRIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

ERŐS VÁR (USPS 178560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) for \$6 per year by the Hungarian Conference—Evangelical Lutheran Church in America, 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102. Second-class postage paid at Cleveland, OH. POSTMASTER: Send Address changes (Form 3579) to ERŐS VÁR P.O. Box 02148, Cleveland, OH 44102

No. 5 (259) Vol. 55.
OCTOBER 1989

Az "Evangelical Lutheran Church in America" Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:

Juhász Imre

Munkatársak:

a magyar evangélikus lelkészek.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

"ERŐS VÁR"

P.O. BOX 02148

CLEVELAND, OH 44102

Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja belsőföldön egy évre 6 dollár, Kanadában és egyéb külföldön évi 8 US dollár, vagy 10 kanadai dollár.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a "Zip Code" szám feltüntetésével együtt! Az újságot "zip code" szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is, pl.: St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postai zónákban azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Classic Printing Corporation

9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

mondta el meghatódottan az ünnepély műsorának ezen a pontján.

Ezután **Gyapay Gábor** igazgató szólt az iskola növendékeihez. „Kedves Fasori diákok! Szívszorogató érzés harminchét év után megint így szólítani ifjakat, hogy „Fasori diákok”. Köszönet a jó Istennek, hogy ezt a szép napot felhozta ránk, hogy ismét vannak fasori diákok. Mi harminchét év alatt nem mondtunk le erről, szívünk mélyén melengettük azt a gondolatot, és most elérkeztünk erre a csodálatos napra. Köszönjük a jó Istennek azt is, hogy adott erőt azoknak az embereknek, annak a sokaságnak, amely részt vett ennek az iskolának a feltámasztásában. Elsősorban az evangélikus gyülekezetekre, egyházunk vezetőire, a volt diákok hadára itthon és külföldön, de mondhatnám, hogy az egész magyar társadalomra számítottunk és számíthatunk. Csodálatos gazdagsággal ömlött felénk a szimpátia, a szellemi és anyagi támogatás. Évkönyvünkben az év végén be fogunk számolni arról a rengeteg adományról, amit kaptunk eddig is és amiknek öröme egyfolytában árad felénk. Köszönet érte! Nagyon nagy köszönetet kell mondanunk az építőknek, akik lehetővé tették a megnyitást. Tünetmentesen gyorsasággal dolgoztak, hiszen a tiszta munkaidő július elsején kezdődött meg. Két hónap alatt valósították meg ezt, méltó utódai voltak az egykori építőknek, akik az egész épületet egy év alatt építették meg. Azt kell mondanom, hogy csodálatos emberekkel ismerkedtem meg, akik elvben vállalkozók voltak, gyakorlatban azonban rabjai lettek a fasori szellemnek és érezték, hogy ez a munka lényegesen több, mint építőmunka, érezték: e munka lelki tartalmát és azonosultak ezzel a munkával. Köszönet nekik érte!

Kedves diákok! *A ti tanári karotok boldog emberekből áll. Hazataláltak! A szó minden értelmében. Ismét a régi közösségben lehetnek és magukhoz kapcsolhatják az ifjúságot.* Mójuk van a diákokat boldog életre nevelni. Ezek a tanárok ezt a munkát élethivatásuknak tekintik és a legfőbb értékük az, hogy szeretnek benéteket. *Épp ezért, mert szeretnek benneteket, igen szigorúak lesznek és igen magasra fogják a mércét emelni.*

Befejezésül hozzátok szólok, gyermekek! Mi azt szeretnénk, hogy ti is boldog emberek legyetek! Arra törekednek a mi tanáraink, hogy ti eszményekért lelkesedő, boldog emberek legyetek! Minden cselekedeteket az vezesse, hogy amit most tesztek, az másnak nem árt, és csak aztán gondoljatok arra, hogy nekem ez mit jelent. Ez a másért való felelősség az egyik

pillére a boldogságnak. A másik pillére az, hogy nektek fel kell készülnötök a hivatástokra, szakmátokra. Ehhez erős, megfeszített munka kell. Végül a boldogság legfontosabb pillére az erkölcs. Van egy nagy feladata is az ifjúságnak: a jövőre, a családi életre való felkészülés. Legfőbb törekvésünk, hogy olyan ifjúságot neveljünk, amelyik élete párját életre-halálra, holtomiglan választja és a családban a gyermekeket is fontos feladatnak tartja, nem egyet, hanem többet is.

Meggyőződésem, hogy ez a közösség, mely most megindul az úton, eredményes lesz és a magyar társadalom kibontakozásának, megjavulásának, felemelkedésének útján fog haladni. Ezzel a gondolattal intézetünk 166. évében az iskola 126. tanévet ünnepélyesen megnyitom.”

Üdvözlések

Az igazgató évnyitó beszéde után **Cselötei László**, az Öregdiákok Baráti Körének elnöke üdvözölte az újra megnyíló iskolát és diákjait.

„Több mint egy emberöltő telt el azóta, hogy a fasori gimnázium beszüntette munkáját. Mi, akik annak idején itt tanultunk, itt váltunk gyermekből férfivá és innen indultunk el az életbe, találkozóinkon, baráti beszélgetéseinken mindig melengettük az újrakezdés gondolatát. Öt-hat éve a Baráti Kör megalakulásakor úgy éreztük, megérett az idő. Közös ügyünk akkor és azóta sokak támogatásával, egyetértésével találkozott és most végre megvalósult. Osztozva az újrakezdés örömeiben, mi öregdiákok ma saját ifjúságunkra gondolunk, arra az időre, amikor már az iskolában, vagy az életben a tudás mellett emberségből és magyarságból is szinte mindennap vizsgáznunk kellett. Felismerjük, hogy a világ nagy rendeződésébe való beilleszkedésünk során emberségünk, hitünk megtartásához az élet bölcsességet is parancsol mindannyiunknak. Úgy, ahogy azt Németh Lászlótól tanultuk: Nagy magyar tanítás, amit a délibábos vér elpusztít, megépíti a bölcs számítás. Mert kicsi népben nem az a nagy, aki nagy vihart támaszt, hanem aki népe elől a nagy vihart el tudja fogni. Változó világunk sodrában a mai jeles napon ezekkel a gondolatokkal kívánok megújult iskolánknak, a tanároknak és diákoknak egyaránt szép és eredményes munkát, ifjúságunknak a tudás mellé hitet, szorgalmat, akaratot és bölcsességet.”

A templom és az iskola szoros összefonódását Reményik Sándor erdélyi költőnk énekelte meg. **Frenkl Orsolya** adta elő a költeményt komoly átéléssel és áhítattal.

Vitális György, az Öregdiákok Baráti Körének titkára szólt ezután a fiatal, most induló fasori diákokhoz:

Mélyen tisztelt külhoni és hazai vendégeink!

Szeretett volt tanáraink és az új tanári testület!

Drága legidősebb, idősebb, fiatalabb és legfiatalabb iskolatársaim!

A jelenlevőkön kívül tisztelettel és szeretettel köszöntöm azokat a tanárainkat, iskolatársainkat és jötevőinket is, akik idős koruk, egyéb elfoglaltságuk miatt, vagy hazánktól távol élve, személyesen nem lehetnek itt közöttünk, de ők is lélekben most ugyancsak velünk ünnepelnek.

A 166 évvel ezelőtt a hívő ősök által alapított és 37 évvel ezelőtt százalmas hitetlenségből megszüntetett Budapesti Evangélikus Gimnázium 5 éve tartó erőfeszítések után Csipkerózsika-álmából feléledve és újjászületve, a mai történelmi napon ismét megnyitotta kapuját a legifjabb nemzedék előtt.

Ebből az alkalomból kifejezhetetlen hálaival és nagyrebecsüléssel emlékezünk azokra az elődökre és mai utódaikra, akiknek alkalmas és alkalmatlan időben volt hitük, erejük és erős lelki tartásuk ezt a már fogalomká vált Evangélikus Gimnáziumot létrehozni és abban nemzedékeket felnevelni, illetve nevelésüket most újrakezdeni. Legyen ezért a mai együttléteink is az ősök hite és reménysége ismételt beteljesülésének szimbóluma!

Kolozsvárott a Házsongárdi temetőben nyugvó nagy erdélyi evangélikus költő, *Reményik Sándor* sírfeliratán olvashatjuk, hogy: „**Egy lángot adok, ápolod, add tovább!**”

A hitnek és a tudásnak a lángja egyre fényesebben lobogott 1823-tól 1952-ig, az ősi protestáns hagyományoknak megfelelően megvilágítva az utat, amelyen nemzedékek jártak és nevelkedtek. Ezt a lángot 1952-ben gonosz módon kioltották, de a szunnyadó parazsat — akik ezért összefogtak — sikerült újra feléleszteniük. Nagyon nehéz és küzdelmes munka áll mögöttük, de most 1989-ben, amikor újra kigyúlt ez a láng, figyelmeztesse mindazokat és utódaikat, akik a Budapesti Evangélikus Gimnázium ügyéért sikraszálltak, hogy most már soha többé ne engedjék azt kialudni!

Drága fiatal iskolatársaim! A hit és a tudás lángját most ti veszitek át tőlünk idősebbektől, és a ti feladatotok lesz annak ápolása és továbbadása nemzedékről-nemzedékre. Tanáraitokon és rajtatok áll, hogy milyen fénnel világítja be a magyar eget ez a láng, és milyen jövőt tudtok ko-

vácsolni annak melegénél. Ezért tegyetek meg mindent, ami töletek telik!

Az Isten kegyelme és áldása legyen veletek és rajtatok, az előttetek álló feladatok eredményes, mintaszerű és kiváló elvégzéséhez, amelyhez mindnyájatoknak kívánok erőt, egészséget és jó munkát!

Frenkl Róbert felügyelő, a Gimnáziumi Intézőbizottság társelnöke rövid felszólalásával zárta az ünnepélyt. „Egy feladatnak kell, hogy eleget tegyék. Ha ezt címben megfogalmaznám, azt mondanám: a stafétatobot a kezünkben maradt és ezt kell átadnom. 1952-ben az utolsó érettségizett osztálynak tagja voltam. Ballagáskor én tartottam az ünnepi beszédet. Még nem tudtuk, hogy megszűnik az iskola és átadtam a stafétatobot azzal az ígérellel, melyről ma az ígértetés is hangzott. Az érettségi eredményhirdetés után dr. Léviusz Ernő, kedves osztályfőnököm megölelt és azt mondta: ne felejtsetek el, rajtatok múlik, ha lehet még egyszer, hogy legyen iskola. Harminchét éven keresztül nem felejtettük el, az előttünk járók sem, és ennek a hosszú útnak a végén ott látom és köszöntöm most a szülőket, akik azzal a bizalommal hozták el gyermekeiket, mint annak idején a mi szüleink. Diákok! Örüljétek annak, hogy egy ilyen gyönyörű ünnepélyvel, ilyen történelmi eseménnyel indultok. De ne felejtsetek el, hétfőtől egy „teljesen normális” iskolába fogtok járni. Emeljen fel a tény, de ne féljétek! Kedves Tanár Úr! Kedves Ernő bácsi! Nagy tisztelettel és szeretettel jelentem, a megbízást teljesítettük!

Az ünnepély hallgatósága eddig is többször meghatódott, de ennél a jelentésnél mindenki a könnyeit törölgette, mert nem lehetett megindultság nélkül végiggondolni azt, amit e szavak kifejeztek.

Az ünnepély utolsó eseménye volt, hogy az Országos Elnökség nevében Nagy Gyula püspök Luther-emlékplaketteket adott át a felújításon legtöbbet fáradozóknak: **Dr. Bogsch Árpád**, a Szellemi Javak Világszövetségének genfi vezérigazgatója, **dr. Cselőtei László** az Öregdiákok Baráti Körének elnöke, **dr. Gyapay Gábor** igazgató, **Gryllusz Vilmos** építésmérnök és **dr. Vitális György** az Öregdiákok Baráti Körének titkára vette át a püspök kezéből a jubileumi plaketteket.

A Himnusz eléneklésével fejeződött be az ünnepély. Utána öregdiákok és mai diákok szüleikkel érdeklődéssel járták végig a felújított épületet. Voltak, akik régi diákemlékeik után kutattak, voltak, akik a jövő reménységével fürkészték. Az élet visszaköltözött a gimnázium falai közé!

Fotó: Bócsay Z.
(Cleveland)

Összeállította: Tóth-Szöllős M.

ÓRAREND

Új tanév kezdetén mindig izgalmat jelent az órarend közzététele. Hatványozottan érvényes ez egy régi-új iskola indulására. Lássuk most, hogy az ünneppsorozaton mely tantárgyak íródtak be egy képzéletbeli ellenőrzőbe.

Magyar irodalom. Szívbeemelő volt Scholz Lászlót hallgatni, amint saját versét mondja a meghatott öregdiák. Mellette Frenkl Orsolya, mint igazi mai tinédzser, a mostani diákokat képviselte, s Reményik Sándor versével minden magyar jogáért kiáltott: jogért diplomára, iskolára, anyanyelvi prédikálásra és oktatásra. „Ne hagyjátok a templomot, / a templomot, s az iskolát!” — hangzott újra és újra a vers refrénje. Nemcsak a halállal megjelölt ősi erdélyi templomokra és iskolákra gondoltam, hanem arra a küzdelemre is, amit sokan folytattak azért, hogy egyházunknak is legyen iskolája a templom mellett. „A holtak is mellettek ülnek”, hallom az utolsó szakasz egyik sorát, s azokra gondolok, akiknek bátor álmuk volt az iskola újjászületése, de e napot már nem érheték meg. Legyen emléküek áldott.

Földrajz. A világ számos országából szereztek össze magyarok a megnyitó ünnepekre. Jó tudni, hogy ez a gimnázium sokak szívügye, határainkon túl is. Ez az igazi határtalan öröm...

Történelem. Periklész kora, aranybulla, 30 éves háború, Trianon: ezek és hasonló mélyreható elemzése bizonyára megtörténik majd a kiváló tanárok irányításával. Reményem tárgya azonban az is, hogy a történelmi-egyház-történeti *félműlt* eseményei is feltárulnak majd, például az iskola államosításának körülményeiről. A tévé dokumentumfilmjében is elhangzott kérdés, hogy az egykori egyházvezetést — Dezséry Lászlót és másokat — mennyiben kényszerítettek külső körülmények és hatalmak, lényegében megválaszolatlan maradt. 37 év távlatából jó lenne végre tisztán látni — sine ira et studio, harag és részrehajlás nélkül.

Számtan. Az ilyen jeles napok gyakori kísérője a nagy számokkal való dobálódzás: hány százan vagy hány ezren vettek részt egy-egy alkalmon. Természetesen csak örülni lehet a Deák téri kétezres tömegnek pénteken, vagy a fasori zsúfolt templomnak. Mégsem szabad a számok büvöletébe esni. Aki a megnyitót végigsírta, az elsősorban nem a sokaságnak örült. Könnyeit nyelve — vagy éppen szabad folyást engedve nekik — boldog, áldott egyedülletben szorongott a tömegben. Szelemlyesen élte át az ünnepet.

Túlzottan körülnézni már csak azért sem volt ajánlatos, mert az emberben könnyen keserű gondolatok támadhattak. Istenem, hányan feszítenek itt ünneplőben, még az emelvényen is, azok közül, akik annyira ellenezték az iskola újbóli életre hívását! Akik szemében a „Fasor” szó kiejtése zavarkeltésnek, lázadásnak számított. De ne pellengérezzünk ki senkit. Az viszont valóban fáj, hogy néhányan az egykori „zendülők” közül nem voltak jelen. Sokan hordoznak sebeket. Bárcsak gyógyulást találnának.

Hittan. A tanévnyitó istentisztelet prédikációja az *istenfélelem* hangsúlyozásával megjelölte a követendő irányt. Diákoknak-tanároknak egyaránt új lesz a gimnáziumi hittanóra. Már csak ezért is, egyik érintettként, állapítom meg, hogy a püspöki prédikáció egyik kitételét a „tizenkettős vagy huszonkettős nevelésről” nem szabad úgy értelmezni, hogy az *egyedül* megtartó Krisztus-hitet bárki is fel akarná adni. A *tanításban* a legkülönbözőbb irányzatok is ismertetésre kerülnek, de a *nevelés* csakis a keresztyén értékek alapján történik.

Énekóra. A zeneakadémiai ünnepi koncert legvégén, a gazdag program befejezésekként Peskó György orgonaművész adta elő orgonán az Erős vár a mi Istenünket. A darab végén széles karmozdulattal talpra parancsolta a hallgatóságot, s máris többszáz torokból és többszáz szívből zengett a lutheránus himnusz. Ilyen sem volt még a Zeneakadémián...

Peskó, egyházzeneink örök fenegyereke, szinte önkívületi állapotban, sirással küzdve állt fel az orgonától.

Íme, kis ízelítő az órarendből. A tanítás elején a hetes szokott jelenteni. Ez a szerep most Frenkl Róbertnek jutott, aki a fasori Díszteremben meghatódva mondta a 88 éves Léviusz tanár úrnak, egykori osztályfőnökének: „Nagyon nagy tisztelettel és szeretettel jelentem: a feladatot teljesítettük.”

A Fasori Gimnázium újra él.

Fabiny Tamás

„*Ecclesia semper reformari debet.*” A reformációra mindig szükség van. Ez a „mindig” a jelenre is vonatkozik. Isten megújító munkája valahol ott kezdődik, amikor meglátjuk hibáinkat, bűneinket. Sőt nemcsak a hibákat vesszük észre, hanem így imádkozunk: Uram, újítsd meg egyházadat és kezd el rajtam!

Keveházi László

Isten az Evangéliummal új, hatalmas eget vont a hívők fölé. A kegyelem ege ez, amely sokkal, sokkal nagyobb és gyönyörűsebb, mint a látható égboltozat. Azonfelül örök, biztos és elmúlhatatlan.

Luther

Luther Márton facsemetét ültet

Híressé vált mondása szerint még akkor is megtenné, ha másnap meg kellene halnia. Az Istenbe, jövőbe vetett bizodalomnak ezt a jelképét ajándékozta szobor formájában Bart Károly művész a Teológiai Akadémia segítségével az újjáéledt Budapesti Evangélikus Gimnáziumnak, a megnyitás alkalmából. A régi Fasor épületének lépcsőházában ez a szobor fogadja a belépőt, mintegy a jövőt mutatva.

Isten kegyelméből megérhettük ezt a napot, mert a bizakodók „kicsiny serege nem csüggedt el, szívének nem rémítette meg sok ádáz ellensége”, kik közül néhány bizony még ma is felelős tisztséget visel. A sok fáradozásnak, lelkes munkának szép gyümölcse termett: lányok és fiúk előtt megnyílt a gimnázium kapuja, meghatóan méltó ünnepségek után, 1989. szeptember 4-én, hétfőn reggel.

(A kapunyitást megelőző pénteki és szombati nap ünnepi eseményeiről bő beszámolókat talál az olvasó a lap más helyén, így inkább a harmadik ünnepi nap záró akkordjáról szöveg.)

Az ünnepségek nem testi, hanem szellemi bankettel végződtek vasárnap este a Zeneakadémián, hol a terített asztal finomságainál sokkal tartósabb emlékü hangok versenyeztek egymással, hogy minél méltóbb, minél szívbemarkolóbb, lelketérintőbb hatással búcsúztassák el a közönséget. A színvonalat olyan nevek jelzik mint: Szokolay Sándor, Weltler Jenő, Kamp Salamon, Melis György, Zászkaliczky Tamás, Trajtler Gábor, Tátrai Vilmos, Lutheránia vegyeskar és a Magyar Kamarazenekar. Református testvéreink a Debreceni Kollégiumi Kántus föllépésével szereztek örömet mindenkinek. A Lutheránia bemutatta Szokolay Sándor: Intés istenfélelemre és a bölcsesség keresésére c. ez alkalomra írt művét a szerző vezényletével. Ugyancsak Szokolay Sándor: Ima rontás ellen... fohász Erdély falvaiért c. művét mutatta be a Kollégiumi Kántus Berkesi Sándor karnagy vezényletével.

A hangverseny műsoronkívüli meglepetéssel zárult. Peskó György orgonajátékát szünni nem akaró tapsvihar követte, mire ő megegyeszer odaült, belevágott a billentyűkbe, majd széles mozdulattal intett a közönségnek, a passzív hallgatóságból aktív résztvevő lett, sokszáz torokból fölzendült: Erős vár a mi Istenünk! Az ünnepségen résztvevők véleményének ismeretésére csak egy félfüllel hallott megjegyzést említek meg: Egy egyetemista formájú fiú kijelentette, hogy ő még soha nem

Fotó: Bócsay Z. (Cleveland)

látott ennyi tisztán öltözött becsületes képű iskolásgyereket egyarádon.

Beszámolóm csonka maradna, ha a televízió filmjéről meg nem emlékeznék, melyet már korábban forgattak, ügyes összedállításban mutatva a régi időket, neves tanárokat, diákokat, megszólaltatva a gimnázium fölélesztésén fáradozókat. Remek ötlettel keretként Ötvös József bácsi és felesége — a Fasor sok diáknemzedékét istápoló pedelluspárja — visszaemlékezését választották. Ő elmondotta az igazat, ami más szájából talán személyes támadásnak hatott volna. Hát Ötvös bácsi így nyilatkozott az iskola államosításáról: Kérem volt egy, ahogy mondják vörös püspök, az magától odaadta az iskolát, pedig nem is kérték.

Az állandóan táplált remény, a több éve* sajtóban is fölvetett gondolat most megvalósult. Az utóbbi évek céltudatos munkája, a volt Deákteriek és Fasoriak összefogása a határokon belül és kívül sikerrel járt, él az iskola. Kétkézi munkások és tervező mérnökök, politikusok és egyszerű polgárok, egyházi és világi hatóságok, minden rokonszenvező érdeme az, hogy mindnyájunk közös ügye megvalósult. Mindenkit elkapott a „fasori szellem”, mint ez a megnyitón elhangzott. Lehetetlen a sok lelkes közreműködőnek tettét és nevét felsorolni, de egyét föl kell jegyezmem: Gyapay Gáborét, kinek önfel-

*) Az Erős Vár 1969-ben megjelent *Elveszett kincseink* c. cikke volt tudomásunk szerint az első! (A szerk.)

áldozó munkája, fáradhatatlan működése, törhetetlen hite és reménykedése nélkül biztos, hogy ma még nem élne az iskola. S mindezt mosolyogva végezte. Adja Isten, hogy a Deákter és a Fasor hivatalos utódja valóra váltsa belé vetett reményünket és Luther Márton facsemetéje termő gyümölcsefávé terebélyesedjék.

Irányi Béla

Október 31

Itt van az ősz, sárgul a lomb,
Lehullnak a levelek.
Elköltöznek a madárkák,
Szólnak: „Isten veletek!”

Mégis e nap nem elmúlás,
De új tavasz kezdete,
Mert Luther ma kilencvenöt
Tételét kiszegte.

A hős barát templomhoz lép,
Kalapács a kezében,
Míg tételeit szegezi,
Szent tűz ég a szemében.

Nem új vallás, nem új tan ez,
Krisztus ősi vallása,
Szegetlköve maga az Úr,
E földön nincsen mása!

Mert alapja a Szentírás,
S a Szentírás kőszikla,
Ebben van meg, sehol máshol,
A hitnek örök titka.

Tiszteljétek a Szentírást!
Jaj annak, aki bántja!
Ilyen ember dehogyan lehet
Az Istennek barátja!

Ám nem elég, ha tiszteled,
Olvasnod kell belőle,
Új emberré kell születned,
Meg kell változnod tőle!

Csak így vagy evangélikus,
Egyházad hú gyermeke,
S csak így vár rád halál után
Krisztus s az egek-ege!!!

id. Harmati Béla

„Megmarad a hit, remény, szeretet, de legnagyobb a szeretet.” Reformációi textus ez, hisz a reformáció egyháza a hit egyháza. Maradjon is meg a hitben, de nagyobbak kell lennie a szeretetben. Ezzel tulajdonképpen az eredeti reformációhoz akarunk visszatérni, másrészt egy nagy veszéllyel akarunk szembenézni. Az egyedül megigazító hitre hívó Ige halott Igévé is lehet. A hit egyháza — még a leghitvallásosabb egyháza is érvényes ez — ha nem a mindent átfogó szeretet egyháza, semmit sem ér. Hogy lehet az, hogy Krisztust Urunknak valljuk, de az Ő akaratát nem cselekedjük!

Bonhoeffer

SECOND CLASS PUBLICATION.
POSTMASTER: DO NOT FORWARD
SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR (USPS 178560)
BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102

Egy hajszálon múlna?

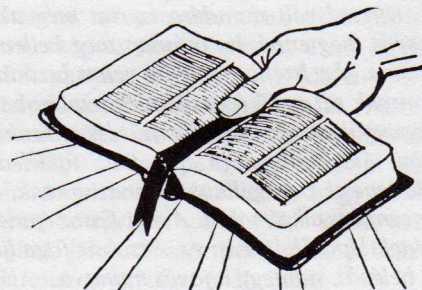
Segesvár vagy a szibériai Barguzin? 1849 vagy 1856? Vajjon melyik helység-név és dátum válik most már véglegessé? Nem kevesebbről, mint erről van szó Petőfi Sándorunkkal kapcsolatban. A kutató expedíció tudós antropológusai bizonyosra veszik, hogy az idegen földben, a távoli temetőben kihantolt csontváz a költőé. Számos olyan azonosítási jelet találtak rajta, ami ezt kétségtelenné teszi. A perdöntő bizonyíték a poéta hajfürtje lehet majd, ami Szendrey Júlia jóvoltából maradt meg és jelenleg a Magyar Tudományos Akadémia birtokában van. Ezek szerint az igazság kiderítése egy hajszálon múlik. Ugyanakkor nem csekély azoknak a szakembereknek, főleg irodalomtörténészeknek a száma sem, akik kételkedésüknek adnak hangot és megkérdőjelezik az antropológusok véleményét. „Jó, jó, de hát hol vannak a versek?” — kérdezik, mint hajdan Illés Gyula, aki szintúgy elképzelhetetlennek tartotta Petőfi fogságba esését, Szibériába vitelét. Ők hát változatlanul Segesvár mellett „voksolnak”, ahol egy kozák dárdája oltotta ki a költő

életét. Ahogy ezt eddig tudtuk, ismertük, nemzedékeken át belénk rögződött.

Mi hát az igazság? Csatában esett-e el Petőfi Sándor vagy fogolyként elhurcolva hét esztendővel később „ágyban, párnák közt” hunyta le a szemét? Ezt most már a szakembereknek kell minden kétséget kizáróan kideríteni. Biztosan megteszik majd és akkor a jegyzetem elején feltett kérdésekre választ kaphatunk. Arra, hogy végül is hol temették el a testét. Mert a szellemét se Segesvárott, se Barguzinban nem tudták földbe nyomni. Sokan attól tartanak, hogy „megcsorbul” a legendája, ha mégis hadifogolyként halt meg és nem az „Egy gondolatban...” megírt kívánsága teljesült. „Ott essem el én a harc mezején...” De hát miért? Isten dolgába nem avatkozhat az ember, még ha költő, akkor sem. Tőle függ milyen véget szánt nekünk, így másképp rendelkezhetett Petőfiével is. És gondoljunk csak el: egy gyors halállal szemben az ő számára mennyivel szörnyűbb lehetett a fogság, a száműzetés? De egyébként is mi köze a legendának a műhöz? Az nem esett el Segesvárott, nem hurcolhatták Barguzinba, velünk maradt, bennünk él. Az „igazi” Petőfi nem halt meg, jó ha ezt sokszor tudatosítjuk magunkban a verseit olvasva. Azokhoz antropológus nem kell, hogy megállapítsa valódiságukat. Azok „kiléte” nem egy hajszálon múlik, hanem a bennünk meglevő csodálatos tehetségen. És amiről egy nemzet bizonyíthatja megfelelőbbé tehetően, hogy Petőfi Sándor.

Tóth-Máthé Miklós
(Reformátusok Lapja)

Mindennapi kenyér

— Útmutató a Biblia olvasásához —

1989. DECEMBER HÓ

- 1Pt 4:12-19 — 2Ts 2:1-17
- 2Pt 3:3-13 — 2Ts 3:1-18

ÁDVENT 1. VAS. — DEC. 3.

Heti ige: Zak 9:9

3. Rm 13:11-14 — Mt 21:1-11
4. Hab 2:1-4 — Zak 1:7-17
5. Mik 2:1-5, 12-13 — Zak 2:1-9
6. Jel 22:12-21 — Zak 2:10-17
7. 1Móz 49:8-10 — Zak 3:1-10
8. Jn 18:33-38 — Zak 4:1-14
9. Jel 5:1-14 — Zak 5:1-11

ÁDVENT 2. VAS. — DEC. 10.

Heti ige: Lk 21:28

10. Rm 15:4-13 — Mt 3:1-12
11. Ézs 26:1-12 — Zak 6:1-8
12. Jel 2:1-7 — Zak 6:9-15
13. Jel 3:7-13 — Zak 7:1-14
14. Mk 13:5-13 — Zak 8:1-3, 14-23
15. Jel 3:14-22 — Zak 9:9-12
16. Mt 24:1-14 — Zak 12:9-13:1

ÁDVENT 3. VAS. — DEC. 17.

Heti ige: Ézs 40:3, 10

17. Jk 5:7-10 — Mt 11:2-11
18. Mt 11:11-15 — Zak 14:1-11
19. Mt 3:1-12 — Mal 1:6-14
20. Jel 3:1-6 — Mal 2:17-3:5
21. Hós 14:6-10 — Mal 3:6-12
22. Mk 1:14-15 — Mal 3:13-18
23. Ézs 45:1-8 — Mal 3:19-24

ÁDVENT 4. VAS. — DEC. 24.

Heti ige: Fil 4:4-5

24. Rm 1:1-7 — Mt 1:18-25
25. Karácsony 1. Tit 2:11-14 — Lk 2:1-14
26. Karácsony 2. Tit 3:4-7 — Lk 2:15-20
27. 1Jn 1:1-10 — Jn 1:1-5
28. Jel 12:1-6, 13-17 — Jn 1:6-8
29. 1Tim 3:14-16 — Jn 1:9-13
30. Ézs 49:13-16 — Jn 1:14-18

KAR. U. VAS. — DEC. 31.

Heti ige: Zsolt 103:8

31. Gal 4:4-7 — Mt 2:13-15, 19-23 (J)

Az egyház igazi kincse az Isten kegyelmének és dicsőségének legszentebb evangéliuma.

A 95 tétel 62. pontja

A fasori tanári kar eskütétel előtt (Fotó: Kinczler Gy.)